

רפורמות לצמיחת הפריון

כנס מכון אהרן למדיניות כלכלית

פרופ' צבי אקשטיין ואביחי ליפשיץ
בית ספר טיומקין לכלכלה,
מכון אהרן למדיניות כלכלית, המרכז הבינתחומי הרצליה.

4 במאי 2017

סיכום הניתוח המאקרו-כלכלי

- ניתוח מאקרו-כלכלי להבנת מקורות הפער בתוצר לנפש בין ישראל למדינות הסמן
- הפער בתוצר לנפש נובע מפער הפריזון – פער של \$22 לשעת עבודה
- רמות ההון הפרטי, ההון הציבורי וההון האנושי במשק נמוכה
- האסטרטגיה הכלכלית המוצעת – רפורמות לסגירת פער הפריזון ב-15 שנה
  - עידוד ההשקעה הפרטית באמצעות הפחתת הנטל הבירוקרטי
  - השקעה בהון אנושי באמצעות הקמת מערכת השכלה גבוהה טכנולוגית ומקצועית
  - השקעה בתשתיות תחבורה

- באמצעות קביעת יעדים והתמדה במדיניות, ניתן לשפר את הפריזון
- הממשלה לקחה על עצמה את קידום התעסוקה והצליחה
- כעת יש להתמקד בפריזון, בעיקר של החציון התחתון של העובדים במשק

קידום עשיית עסקים

- הבירוקרטיה היא "מס" מיותר על פעילות עסקית, פוגעת ביזמות ובתחרותיות של המשק
  - מכבידה בעיקר על עסקים קטנים ובינוניים
- **רגולציה** – הסדרה של הפעילות העסקית במשק, תפקוד תקין של השוק לטובת הציבור
- **בירוקרטיה** - התהליכים והעלות של הציות לרגולציה
  - רגולציה עודפת ולא יעילה היא נטל בירוקרטי
- ישראל במקום ה-52 בדירוג המדינות במדד ה "Doing Business" של הבנק העולמי
  - ירידה מהמקום ה-26 בשנת 2006
  - מאז החל להתפרסם מדד ה Doing Business (2003) מדינות רבות ביצעו רפורמות לשיפור
- **המטרה – הורדת המס המיותר על מנת להקל על עשיית העסקים**

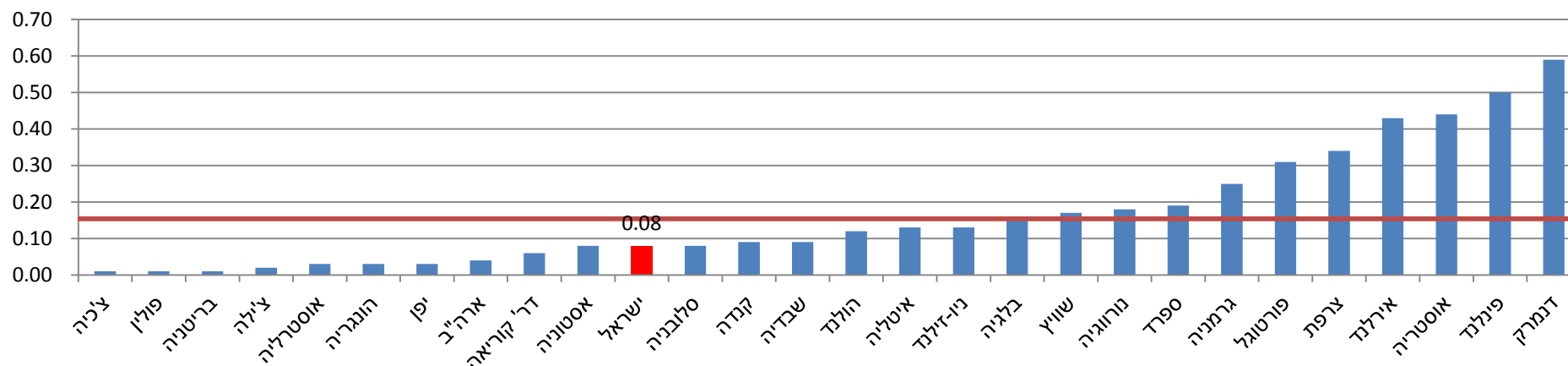
היחידה לקידום עסקים בישראל

- המדינות המצליחות ביותר בנושא הקימו גופים ייעודיים, בעלי סמכויות:
  - יחידות ייעודיות הוקמו בהולנד, דנמרק, בריטניה, דרום קוריאה ועוד
- **חייבים גוף ייעודי, בעל סמכויות סטטוטוריות, שימדד על הטיפול בנטל הבירוקרטי**
  - עבודה סיזיפית, אך הכרחית
- היחידה לקידום עסקים בישראל
  - חובת התייעצות לגבי רגולציות חדשות
  - קביעת לוחות זמנים לרגולטורים
  - "רגולציה חכמה" עם הערכת סיכונים ולא מניעה
- **מיקום: במשרד בעל כח לתאם ולפעול מול המשרדים האחרים**
  - יחידה ביצועית במשרד האוצר
  - משרד ראש הממשלה
  - משרד הכלכלה

השכלה גבוהה טכנולוגית ומקצועית

- למסיימי התיכון שאינם פונים לאקדמיה אין מערך לימודי ברמה המקובלת בארצות המפותחות

ההוצאה הציבורית על הכשרה טכנולוגית ומקצועית, באחוזי תוצר, 2011

- התקציב לשנת לימוד במכללות הטכנולוגיות היא כ-40% מבמכללות האקדמיות
- התשואה להשכלה אקדמית ולהשכלה טכנולוגית-מקצועית זהה במדינות עם מערכת מפותחת
- מאחר והתרומה הכלכלית זהה **יש להשוות את התמיכה הציבורית בשני המסלולים**
- המגזר העסקי טוען למחסור חמור בכ"א מקצועי
- המחסור פוגע בצמיחה, מונע אימוץ של טכנולוגיות חדישות

השכלה גבוהה טכנולוגית ומקצועית

• **הפתרון** : הקמת מערכת השכלה גבוהה טכנולוגית ומקצועית איכותית המספקת את הביקושים לכח אדם מקצועי

המערכת תתבסס על המרכיבים הבאים:

- מועצה להשכלה טכנולוגית (המל"ט)
- הגוף האחראי על התווית מדיניות, אקרדיטציה, הקצאת התקציב ופיקוח
- **השוואת התמיכה הציבורית לשנת לימוד למערכת האקדמית**
- **שיתוף המגזר העסקי בתכניות הלימוד, בחניכות ובהוראה**
- **התמקדות בלימודים לאחר תיכון**
- **היעד: למשך רבע מהשנתון ללימודים טכנולוגיים ומקצועיים בתוך 10 שנים**

שילוב מכללות אקדמיות וטכנולוגיות

- שילוב של המכללות הטכנולוגיות והאקדמיות יקדם את המערכת
- יתרונות לגודל – מגוון ואיכות, משיכת תלמידים נוספים ושיפור התדמית
- הענקת הון אנושי כללי
  - הניסיון בעולם: קורסי הכשרה קצרי טווח יספקו תועלת מעטה
  - הניסיון בעולם: נחוצים כישורים קוגניטיביים ולא קוגניטיביים
  - אנגלית, מחשב, יכולות למידה ופתרון בעיות, עבודת צוות ...
- אופציה לתואר - לימודים במערכת הטכנולוגית והמקצועית אינם תקרת זכוכית
- תחרות בין ספקי לימודים

התאמה לביקושים לפי צרכי המשק

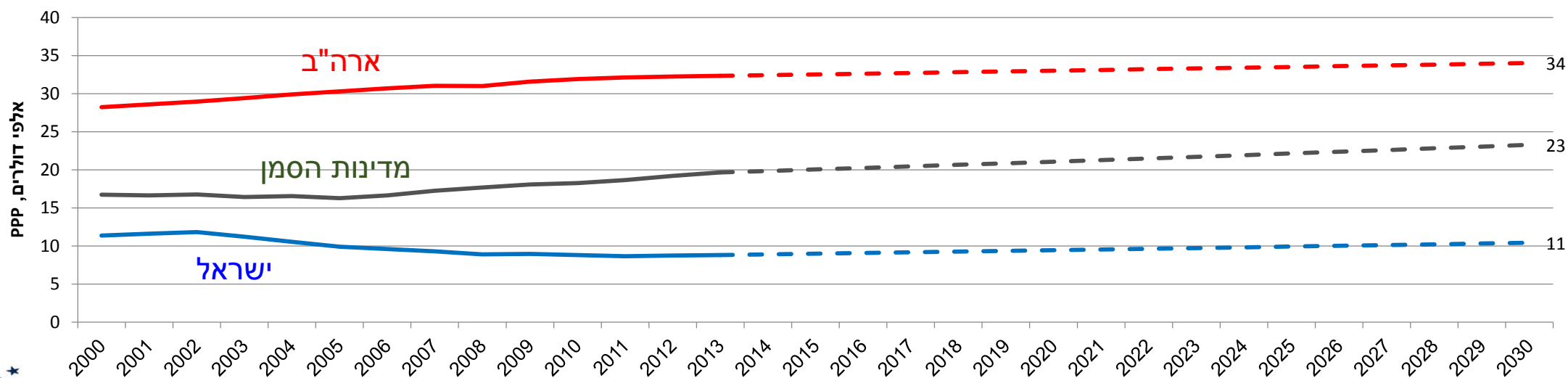
- המערכת תספק למגזר העסקי בוגרים מתאימים לשוק העבודה הנוכחי והעתידי
- בשוק המודרני מקצועות חדשים נפתחים ומקצועות נעלמים כל הזמן
- המערכת צריכה לאפשר **גמישות** בפתיחה וסגירה של מסלולים
- מגוון המקצועות לא צריך להיות מתוכנן בתכנון מרכזי מלמעלה
- **מנגנון הביקוש הוא שצריך לקבוע את מגוון מסלולי הלימוד ואת ההיקף**
- יש לקבוע קריטריונים של איכות ותקצוב עם פיקוח מתאים

השקעה בתשתיות תחבורה כמנוע צמיחה

- המחסור בהון ציבורי, ובפרט בתשתיות תחבורה – מקור מרכזי לפער הפריזון
- סגירת הפער ב 15 שנה – הגדלת ההשקעה הציבורית מכ-2% ל-3.7% תוצר

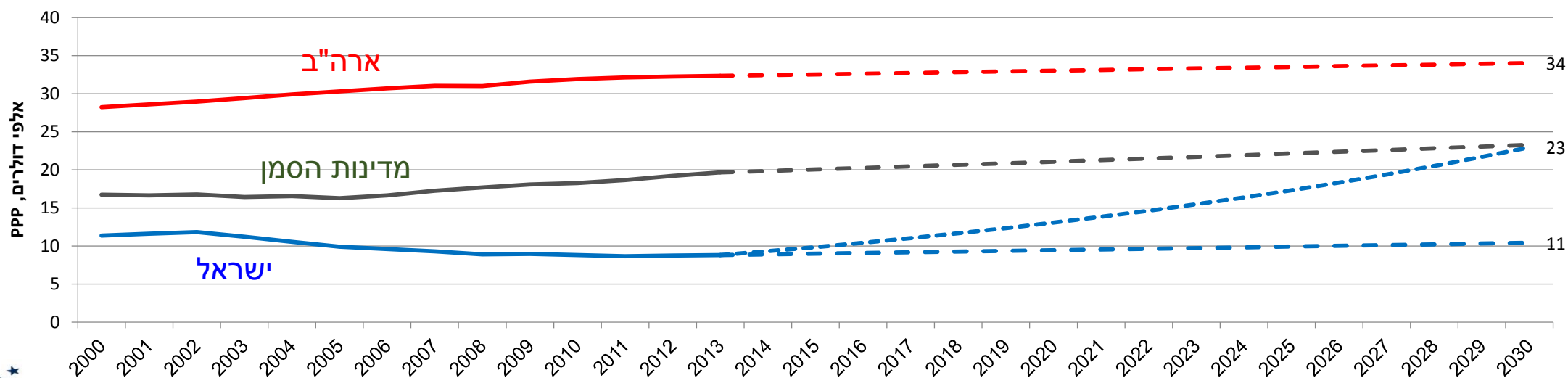
רמת ההון הציבורי הנקי לנפש

השקעה בתשתיות תחבורה כמנוע צמיחה

- המחסור בהון ציבורי, ובפרט בתשתיות תחבורה – מקור מרכזי לפער הפריזון
- סגירת הפער ב 15 שנה – הגדלת ההשקעה הציבורית מכ-2% ל-3.7% תוצר
- רמת ההון הציבורי תגיע למדינות הסמן, כ-23 אלף דולר לנפש

רמת ההון הציבורי הנקי לנפש

עקרונות להשקעה בתשתיות תחבורה

- **הקמת רשויות תחבורה מטרופוליניות לניצול מכסימלי של התשתיות הקיימות**
  - הוספת נת"צים
  - הגדלה משמעותית של תדירות האוטובוסים בקווים הנדרשים ביותר
  - שיפור הנגישות לתחנות הרכבת באמצעות קווי הזנה יעילים
- **תחרותיות בתחבורה ציבורית**
- **הסרת חסמים רגולטוריים לתחבורה שיתופית**
- **שילוב אגרות גודש**
- **כבישים בשעות העומס הם משאב במחסור**

תכנון לטווח ארוך

- הפחתת מקדם ההיוון של ההשקעות מ- 7% ל- 3%-4%
- מטה את בחירת החלופות לטובת חלופות לטווח קצר עם הוצאה ראשונית נמוכה
- אינו תואם את המקובל במדינות המפותחות ואת רמת הריביות הנוכחית בשוק
- העלאה משמעותית בהיקף התכנון של תשתיות התחבורה הציבורית
- על מנת ליצור צבר של תכניות לביצוע, וודאות ליזמים
- סנכרון בין תכניות התחבורה והדיור
- יש להתאים את תכניות התחבורה הפרטית והציבורית לתכניות הפיתוח העירוני
- לאפשר מגורים ועבודה באזורי הביקוש

השקעה בתשתיות תחבורה

- **המשך השקעה גם בתשתיות כבישים**

- גם אם היקף הנסיעה בתחבורה הציבורית יעלה ל 40% מספר הנסיעות הפרטיות לא יפחת

- **חשיפת תחום התשתיות לתחרות בינלאומית**

- לאפשר לחברות בין לאומיות בעלות פריון גבוה להשתתף במכרזי התשתית

- כולל אפשרות להבאת הציוד וכח האדם

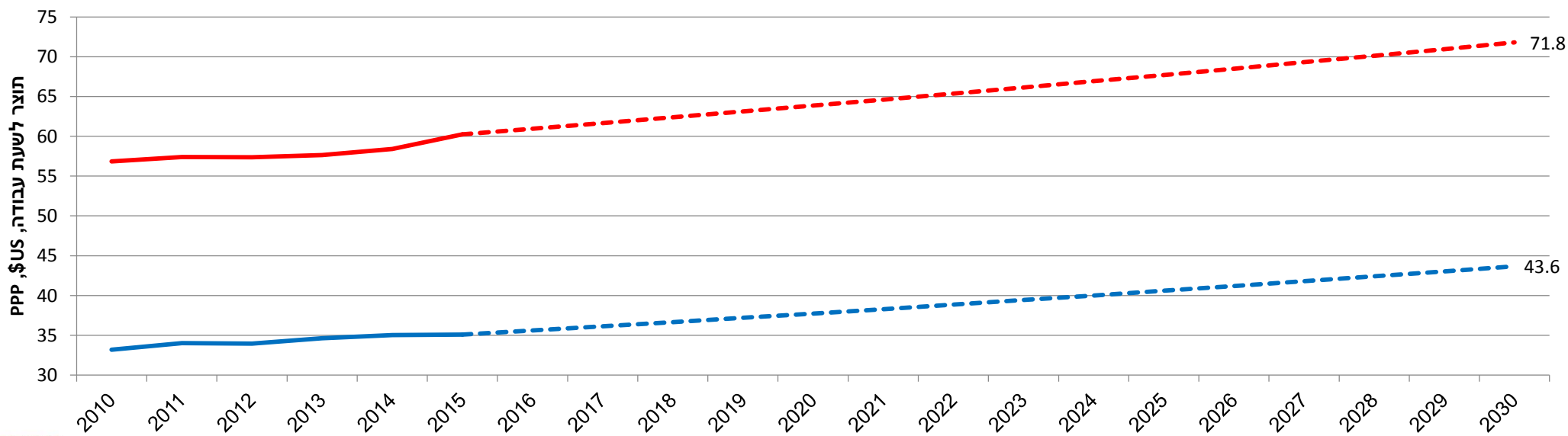
- ישדרג את איכות הענף בישראל

- הסרת חסמים ליבוא ציוד וחומרי בנייה

להשקיע בעתיד, עכשיו

- הפריזון בישראל צומח לאט כבר זמן רב
- הפסד תוצר לנפש של כ-20 אלף דולר, 800 מיליארד ש"ח במחירי 2016
- אסטרטגיית השקעה, עם יעדים והתמדה, יכולה לצמצם את פער הפריזון

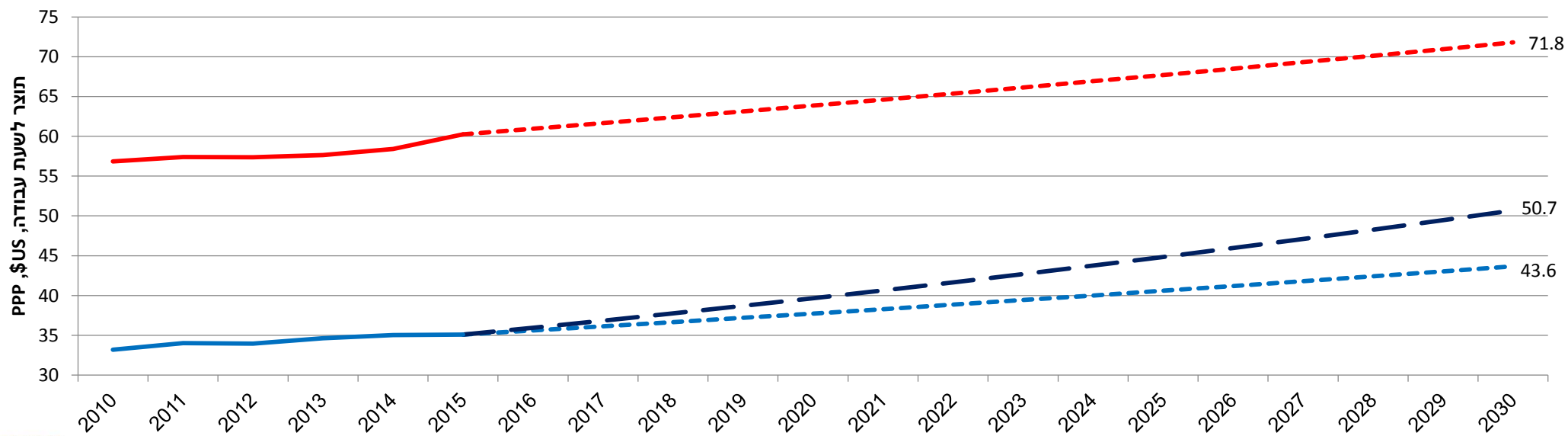
הפריזון בישראל ובמדינות הסמן

להשקיע בעתיד, עכשיו

- הפריזון בישראל צומח לאט כבר זמן רב
- הפסד תוצר לנפש של כ-20 אלף דולר, 800 מיליארד ש"ח במחירי 2016
- אסטרטגיית השקעה, עם יעדים והתמדה, יכולה לצמצם את פער הפריזון

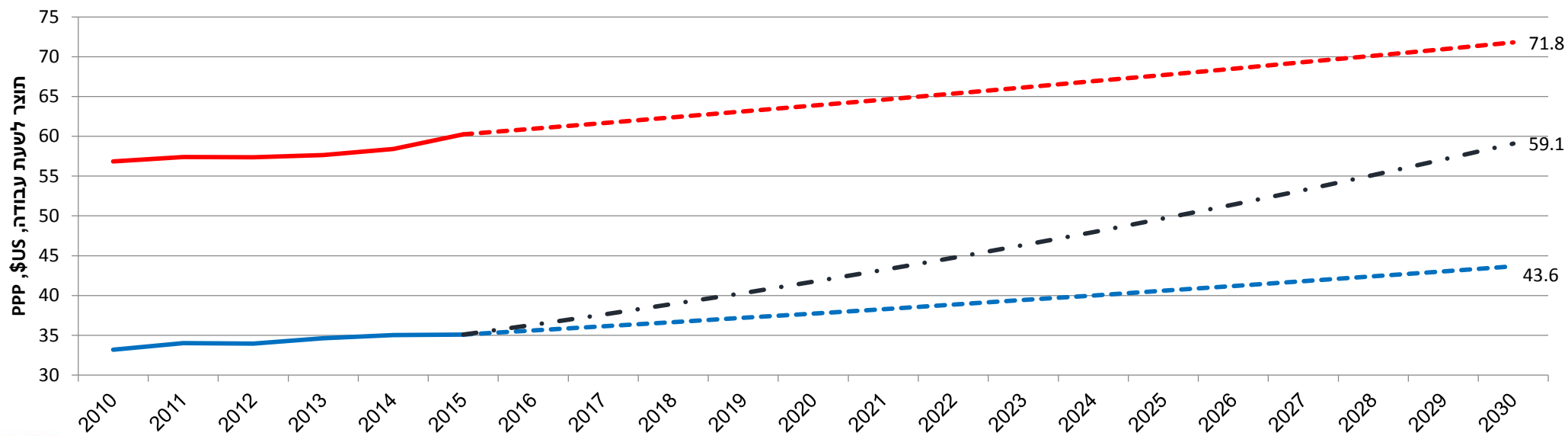
הפריזון בישראל ובמדינות הסמן

להשקיע בעתיד, עכשיו

- הפריזון בישראל צומח לאט כבר זמן רב
- הפסד תוצר לנפש של כ-20 אלף דולר, 800 מיליארד ש"ח במחירי 2016
- אסטרטגיית השקעה, עם יעדים והתמדה, יכולה לצמצם את פער הפריזון

הפריזון בישראל ובמדינות הסמן

תודה רבה